

Naši kraji in ljudje

Generala Maistra zadnja pot po slovenski zemlji Od Unca preko Ljubljane do Maribora zahvala in počaščenje

Škof dr. Rožman opravlja ob asistenci drugih duhovnikov pogrebne molitve pred avtomobilom s krsto. Na levi generalova vdova gospa Marija s sinoma Hrvojem in Borutom ter družba predstavnikov oblastev in korporacij

Ljubljana, 27. julija

Danes se je general Rudolf Maister na vekomaj poslovil od svojega prijaznega letnega doma na Uncu ob jugozahodni meji države, da na severni meji leže v svoj poslednji dom. V tistem, turobnem avtomobilu mariborskega pogrebnege zavoda, je zamišljen in sam še enkrat preletel svojo majhno domovino, ki jo je bil vso uklenil v svojo veliko, gorečo, neustrašno ljubezen.

Skozi en sam vroč julijski popoldan in večer se je popeljal še enkrat skozi ta mesta, trge in vasi, čez polja in gozdove, čez prelaze in mostove od meje do meje, da v zemlji in ljudeh, ki so po vseh mestih in vaseh hiteli na ulice in na prag, še enkrat poišče potrdila, da nobena ura in nobena kapljica krvi ni potekla zaman. Od meje do meje je še enkrat potoval mrtvi general, kakor da bi rad le ob uri smrti pregledal vse svoje oddelke in vsem živim zaklical v spomin, naj ostanejo na stražah, zakaj borbe še dolgo ni kraj.

Ganljivo slovo na Uncu in na poti do Ljubljane

Vest, da je general Maister umrl na Uncu, kjer je dolgo vrsto let tako rad preživljal svoje poletne dni, se je že včeraj z veliko naglico raznesla po vsej Notranjski. Kmečki fantje in dekleta so mrtvaški oder takoj obsuli s cvetjem in vencem, številni čestilci in spoštovatelji zaslužnega pokojnika pa so zmerom iznova prinašali od blizu in daleč cvetja in zelenja.

Danes ob dveh popoldne je prispel mrtvaški voz mariborskega pogrebnege zavoda, medtem pa sta se pripeljala tudi generalova sinova Hrvoj, ki je v službi na banki upravi v Ljubljani in inž. Borut iz Zagreba. Domači duhovnik je ob veliki množici občinstva pred hišo opravil cerkvene obrede, cerkniški zdravnik dr. Pušenjak pa se je kot bivši oficir v Maistrovi vojski in njegov prijatelj ter kot zastopnik Sokola in JNS poslovil od njega v kratkih, v srce segajočih besedah. Nato so uniformirani gasilci dvignili krsto in jo po kmečki navadi odnesli v sprevedu v cerkev, kjer so se izvršile pogrebne svečanosti, nato pa do občinske meje na Rakeku, kjer so jo položili v avtofurgon. Oddelek Sokolov je v sprevedu tvoril generalovemu truplu častno stražo.

Na Rakeku se je v imenu občine poslovil od pokojnika župan Tavčar, domači fantje pa so krsto vnovič obsuli s cvetjem. Razen velike množice okoliškega občinstva se je udeležilo pogrebni svečanosti tudi veliko število zastopnikov in korporacij, tako vsa obmejna sokolska društva in gasilci, sreski podnačelnik Dev iz Logatca, upravnik carinarnece z Rakeka in zastopniki obmejne vojaške čete, obmejne policije in finančne straže. Gasilska godba iz Cerknice je igrala žalne koračnice, pevci z Rakeka in Unca pa so se pred hišo žalostno in na občinski meji z žalostinkami poslovili od pokojnika.

Na poti od Unca do Ljubljane je po vseh vaseh pričakovalo generala na njegovi poslednji poti mnogo občinstva. Na Planini in v Logatcu sta se oba avtomobila za nekaj minut ustavila. Domača duhovščina je blagoslovila krsto, predstavniki civilne oblasti pa so mu pred zbranim ljudstvom izkazali poslednjo čast.

Na Uncu je dopoldne obiskal rodbino pokojnega generala tudi namestnik bana podban dr. Pirkmajer in ji v imenu banke uprave izrekel sožalje ter obenem položil lep venec na krsto. Jutri se z Rakeka odpotuje štiričlanska deputacija občinske uprave na pogreb v Maribor.

Ljubljana je izkazala zadnjo čast

Ob pol 17. je bil napovedan prihod mrtvega generala v Ljubljano. Stopnišče pred nunsko cerkvijo, kjer so se vršile cerkvene svečanosti, je bilo ovito v črni flor, in okrašeno s cvetočimi oleandri. Z grajskega stolpa in z javnih poslopjij žalne zastave. Po Kongresnem trgu so bile prižgane luči. Vkljub dejstvu, da se je o prihodu pokojnikovega trupla izvedelo šele v popoldanskih urah, se je pred cerkvijo zbrala gosta množica občinstva, da izkaže nacionalnemu borcu in početu poslednjo čast. Med predstavniki naših oblastev in korporacij so bili tudi podban dr. Pirkmajer, škof dr. Rožman, divizionar Cukavac, dr. Fettich kot zastopnik župana in mestne občine, upravnik policije Kerševan, inspektor banske uprave dr. Guštin, zastopnika prosvetnega oddelka inšpektor Vrhovnik in nadzornik Drnovšek, senator dr. Rožič, magistratni direktor Jančigaj, zastopniki Združenja rezervnih oficirjev generalni tajnik Pogačnik, dobrovoljci in Maistrovi borci, med njimi generalov osebni prijatelj in soborec polkovnik Andrejka, tajnik ljubljanske sokolske župe Fleger, predsednik Združenja četnikov Hrovatin in tajnik Škafar, zastopniki NO ravnatelj Dular, Kokolj in Brnčič, glavni tajnik CMD inž. Mačkovšek in še dolga vrsta predstavnikov.

Ob 16.45 je privozil mrtvaški avto mariborskega pogrebnege zavoda, za njim pa

osebni avto, v katerem so spremljali dragega pokojnika ga. Maistrova s sinovoma Hrvojem in Borutom. Ko so odprli avtofurgon, v katerem je ležala težka krsta, zavita v črni flor in vsa v cvetju in vencih, je škof dr. Rožman ob asistenci dveh duhovnikov opravil pogrebne molitve. Nato so združeni pevski zbori pod vodstvom dirigenta Prelovca zbrano zapeli »Usliši nas, o Gospod«. V imenu Ljubljane je iz-

Pogled pred nunsko cerkev v trenutku, ko je pogrebni avto nadaljeval pot po slovenski zemlji proti Mariboru

Tako se bo Maribor poslovil od osvoboditelja

Maribor, 27. julija.

Mestni župan dr. Lipold je danes izdal naslednji proglas: »Someščani! Na Uncu pri Rakeku je umrl častni meščan mariborske mestne občine, gospod general Rudolf Maister. Mestna občina bo nam ljubelega in dragega blagopokojnega gospoda generala, s čigar imenom je najožje povezana zgodovina jugoslovenskega Maribora, položila k večnemu počitku jutri na mestnem pokopališču na Pobrežju. Mestna občina položi dopoldne ob 9. blagopokojnega svojega častnega meščana na katafalk v magistratnem vestibulu, odkoder se bo vršil pogreb ob 16. Mestna občina je izobesila na svojih poslopjij žalne zastave in državne zastave s florom. Vabim someščano, da sledijo zgledu mestne občine in da izkažejo poslednjo čast zaslužnemu možu.«

Da bo Maribor dostojno izkazal zahvalo in počaščenje svojemu osvoboditelju, se je v predsedstvenj sobi na magistratu pod predsedstvom župana dr. Lipolda vršilo posvetovanje, da se določi spored pogrebni svečanosti. In bilo je določeno: na čelu spreveda bo nosil podoficir križ, za njim bo korakala železničarska godba »Drava«, sledile bodo korporacije, Sokoli, viteške čete NO, Jadranska Straža, lovci, obrtniki in ostala društva, gasilci, vojaška godba in del vojaštva. Za tem bosta dva oficirja nesla odlikovanja generala Maistra, sledili bodo nosilci vencev, duhovščina, nato pa lafeta s krsto, za katero bo šla rodbina, predstavniki civilnih oblasti, oficirji, Slo-

rekel poslednje besede občinski svetnik dr. Fettich:

General Maister se vozi na tej poslednji poti s svojega zadnjega doma na Uncu v svoje poslednje domovanje skozi Slovenijo, kakor da bi rad ob slovesu še enkrat pregledal vso domovino, ki se je zanjo v borbi in v pesmi ves žrtvoval. Kakor da je v vsaki najmanjši okoliščini simbol usode, je veliki general prebil svoje poslednje dneve ob naši zapadni meji, ki je tudi njegovo požrtvovalno in velikopotezno delo ni moglo premakniti tja, kjer tečejo resnične meje našega rodu. Tu potuje zdaj skozi belo prestolnico svoje domovine, kjer je preživel toliko lepih in bridkih ur kot dijak, kot častnik in poet. Odtod se bo na svoji poslednji poti lahko še enkrat ozrl proti Kamniku, svojemu rojstnemu kraju, proti Kranju in Karavankam, za katerimi je ostal eden najlepših kosov slovenske zemlje, ki se je general Maister zanj na čelu svojih borcev tako vroče boril. Potem ga bo vodila pot skozi Črni graben, kjer se bo srečal s senco svojega sodelavca in soborca po peresu in orožju, pisatelja in oficirja Podlimbarskega, skozi belo Celje in čez božje štajerske ravnine v njegov Maribor, edini od naših mejnikov štirih, ki nam ga je lahko odrešil on sam. Generalu Maistru, vzoru idealista in narodnega borca, ostane med nami večer slaven spomin!

Nato je dr. Fettich v imenu mestne občine položil na krsto velik venec svežih rož, pevci pa so zapeli »Blagor mu«. Podban dr. Pirkmajer, škof dr. Rožman, divizionar Cukavac in dr. Fettich so vdovi ge. Maistrovi in sinovoma izrazili svoje sožalje. Nato pa sta se avtofurgon z mrtvim generalom in avto z njegovimi najožjimi svojci odpeljala dalje proti Mariboru. Z vzkliki »Slava!« se je množica ljubljanskega občinstva poslovila od generala Maistra. Pogreba v Mariboru se bo udeležilo posebno odposlanstvo Ljubljane.

vensko žensko društvo, godba, ostalo občinstvo, spreved pa bo zaključil drugi del vojaštva. Svojega generala ob odru in pri pogrebu bodo stražili Maistrovi borci in vojakji. Pred magistratom bo blagoslovil truplo škof dr. Tomazič, ki bo tudi vodil vso žalno svečanost. Od pokojnika se bo pred magistratom poslovil mestni župan dr. Lipold, nakar se bo ob 16. pričel pomikati spreved na mestno pokopališče na Pobrežju, kjer se bo od pokojnika poslovila cela vrsta govornikov po določenem vrstnem redu.

Žalna seja — Pogreb na stroške Maribora

Ob 18. je bila v mestni posvetovalnici na magistratu žalna seja mestnega občinskega sveta, ki jo je otvoril in vodil župan dr. Lipold. V posvetovalnici je bil postavljen Maistrov doprni kip, okrašen z zelenjem. Seje so se udeležili polnoštevilno vsi občinski svetniki v žalnih oblekah. Župan dr. Lipold je uradno sporočil smrt generala Rudolfa Maistra, nato pa obširno očrtal njegovo življenje in zasluge za Maribor in vso našo domovino. Poudarjal je, da bo ime generala Maistra ostalo zapisano za vedno z zlatimi črkami v analih Maribora. Ob koncu njegovega govora so vsi prisotni vzklikali v slavo in čast generalu Maistru.

Občinski svet je soglasno sklenil, da se v priznanje zaslug pokojnika izvrši pogreb na občinske stroške ter se izreče sožalje njegovi družini. Ob tej priliki je župan prečital tudi sožalno brzojavko ljubljanskega župana dr. Dinka Puca in drugih. Ob enem je povabil župan dr. Lipold vse občinske svetnike, naj se jutri ob 9. dopoldne udeležijo sprejema krste s truplom pokojnika, popoldne ob 16. pa pogreba.